

waarop hij blijkbaar had gerekend. La mort sans phrase kon hij niet bewerken. En menig Amsterdammer vond de voorstellen, bekeken uit het oogpunt van Maatschappijbelang, nog wel de moeite van latere ernstige overweging waard.

De echte Amsterdamsche geest is mij lief. Dit weet de heer VAN RIJNBERK, en hij kon vermoeden, dat ik niet dan uit noodzaak mij met het voorstel van het hoofdbestuur vereenigde om den zetel der Maatschappij te verplaatsen. Maar laat de heer VAN RIJNBERK bewijzen, dat de Maatschappij onder de tegenwoordige omstandigheden geen nadeel lijdt, door in Amsterdam inplaats van in den Haag te wonen. In de algemeene vergadering zal ik aantoonen, dat dit nadeel niet uitblijft. De Amsterdamsche geest, ik miste hem in het stukje van den heer VAN RIJNBERK.

Als ik aan Amsterdam denk, denk ik: „*Aen d'Amstel en aan 't Y daer doet s'gh heerlyck ope*”; dan denk ik aan inzicht, aan ondernemingsgeest, aan gevoel van eigenwaarde, aan ruimte. Doch de heer VAN RIJNBERK liet zijn blik niet gaan langs den stroom tot over Pampus; hij keek naar 't Westen en zijn stukje kreeg den geest van *Holland op zijn smalst*. Alles herinneringen aan het oude particularisme, splijtzwam in onze volkseenheid. Onze Maatschappij lijdt nood! Niet nu, niet verleden jaar, maar al jaren. Wat haar helpen kan is wat ons allen moet gemeen zijn: Hollandsche geest, die durft, na rustig beraad.

Ten slotte enkele vragen aan den heer VAN RIJNBERK ter overweging:

Waaraan is de invloed van den Amsterdamschen geest op het beleid onzer Maatschappij, en in het bijzonder op haar bureau, dat onder dagelijkschen invloed van dien geest bestaat, merkbaar? Laat ons vragen: in de laatste tien jaren.

Wat deed de Amsterdamsche geest, meer dan andere geesten, voor het vereenigingsleven der Nederlandsche geneeskundigen? De Maatschappij stichten deed hij niet. Dit deed RAMAER met den Haagschen dokter EVERS; na het woord uit Zutphen. Wat deed de Amsterdamsche geest om de inzinking der Maatschappij onmiddellijk na 1865 te verhoeden?

Het is waar, het was zoo ongeveer de tijd, waarin THORBECKE de hartader van het land verweet, dat zij 'flauw klopte.

De geest was dus door algemeene inzinking, ook op ons terrein verontschuldigd.

Wat deed de Amsterdamsche geest om de uitbanning der geneeskundige sectie-vergaderingen te verhinderen? De vergaderingen, die in 1903 zijn hersteld, maar niet op aanstichting van Amsterdam.

En dan, door welke teekenen kan men in de geschiedenis van ons geneeskundig vereenigingsleven, de werking van den Amsterdamschen geest onderkennen, zoo dikwijls Amsterdammers op den voorzittersstoel invloed op het werk onzer Maatschappij konden oefenen?

En nu genoeg van de stedelijke geesten. Ik beoog niets anders dan het belang van onze Maatschappij en van onzen stand te bevorderen naar mijn beste kracht. Wie met mij verschilt in de keuze der middelen, spare geen critiek.

De voorstellen van het hoofdbestuur mogen alleen uitgevoerd worden, indien de overgrootste meerderheid der Maatschappijleden zich er mede vereenigt.

Maar wie aan het ziekbed komt, kome alleen voor het belang van den patiënt, en hij zij geen medicijnmeester met leege handen.

's-Gravenhage, 8 Mei 1920.

A. SIKKEL.

HET VOORSTEL B VAN HET HOOFDBESTUUR.

I.

Aangezien verscheidene tegenstanders van het hoofdbestuursvoorstel naar de pen grepen, zij hier een voorstander aan de beurt.

Vooreerst moet mij uit de pen, tegenover een schrijnende uitlating van den eerste hunner: dat het hoofdbestuur lichtvaardig met den vrede zou omspringen, dat het de plicht is van elk bestuur, ondanks te verwachten verzet, datgene voor te stellen, wat

het noodig acht, en dat, wie zich herinnert, waarom het hoofdbestuur in den zomer 1919 samengesteld werd, zooals geschied is, moeilijk verbaasd kan zijn over de strekking der voorstellen. Niemand kan in de tegenwoordige tijden de onmisbaarheid betwijfelen van aaneensluiting, samenwerking, gezamenlijk optreden, vooral niet voor de groep van 3000 in het land verspreide artsen, wier positie ook daardoor zoo kwetsbaar is, doordat voor de samenleving het altruïsme der geneeskunst zoo vaak aanleiding is om „heerendiensten” van de geneeskundigen te vorderen. Decentralisatie, tegenover de allengs van meer zijden opdringende en grooter wordende combinaties, tegenover machtige factoren, tegenover ingrijpen van den Staat, is ontoereikend; zij werkt op zijn elf en dertigst, zij werkt op verschillende plaatsen tegenover dezelfde omstandigheden in tegengestelde richting. Het voorbeeld van collega DE JAGER, die decentralisatie voorstaat, van de Heerlensche quaestie, zou in verschillende opzichten aangevoerd kunnen worden om het schadelijke ervan aan te toonen; ik meen op het innerlijke van dit nog hangende vraagstuk niet te mogen in gaan; slechts een buitenzijde ervan, die niet tot eenig oordeel over personen of zaken kan leiden, zij in beschouwing genomen ten betooge, dat de gevolgen der quaestie in Zuid-Limburg zich tot in Leeuwarden kunnen doen gevoelen. Ik bedoel hier niet, dat misschien ambtenaren, in Friesland wonend, onder dienstverband bij de mijnen, volgens hun reglement geneeskundig behandeld zullen willen worden; algemeener: bepalen wij ons tot het oogenblik (niet door de artsen gekozen), n.l. tot het tijdstip, waarop in dien verre hoek van het land de gang van zaken wegens plaatselijke belangen een quaestie werd, ont-aardde in een strijd, gevoerd met één der organen van een staatsinstelling; deze strijd werd gade geslagen door de regeering, juist op het oogenblik, dat het ontwerp der ziektebehandelingswet in wording was, waarbij zij (uiteraard onmisbaar uit een regeeringsoogpunt) een rechtsinstituut te overwegen had, dat den wettelijk verzekerden een goede, niet haperende ziektebehandeling waarborgen zal. Hoe die waarborgen zonder de Limburgsche quaestie geluid zouden hebben? Hoe zij, later, in de wet zullen luiden? Het is niet gewaagd om te zeggen, dat die plaatselijk gevoerde strijd op het in te stellen rechtsinstituut invloed kan hebben, en, gelet op hetgeen de groote pers omtrent dien strijd opgenomen heeft, kan over de richting van dien invloed wel geen twijfel bestaan. Plaatselijk optreden, zelfs gemis aan optreden, kan het algemeen belang schaden; centralisatie is dienstig ter bevordering van het algemeen belang, en ook van het plaatselijk belang, mits het centrale bestuurslichaam met voldoende werkrachten toegerust is.

Voorstanders van de ook hun onaangename centralisatie gelukte het tegenover degenen, die het nut ervan niet inzagen of het nut ervan te gering achtten tegenover hun tegenzin, slechts met horten en stooten de Maatschappij de daartoe noodige transformaties te doen ondergaan. De thans aanhangige voorstellen gaan weer verder in die richting, zij trekken haar dóór in dat deel van het arbeidsveld der Maatschappij, dat niet in de twee bijzondere organisaties is ondergebracht. Waarom zou voor de buiten deze organisaties gebleven zaken centralisatie ondoelmatig of weelde zijn?

Het hoofdbestuur ervaart, bij het hanteeren der bestuursinstallatie, waar deze onvoldoend of ondeugdelijk is; zelfs kan het zich daar rekenschap van geven, ouafhankelijk van het resultaat der bestuursactie; het resultaat dier actie is vrijwel het eenige, wat de Maatschappij-leden van de deugdelijke of ondeugdelijke inrichting bemerken kunnen, en vóór of tegen de voorstellen (behoudens toelichting en ingezonden stukken enz.) doet stemmen.

In de voorstellen zie ik slechts voorstellen, tot leniging van door het hoofdbestuur als dringend gevoelde behoeften, als duidelijk gebleken gebreken, sommige waarvan het onverantwoord ware, indien zij niet grondig en met spoed verholpen werden. Ik voer daarvoor aan de gebeurtenis, die op mij in de laatste bewogen jaren in de Maatschappij den diepsten indruk gemaakt heeft; er is vermoedelijk zoo weinig overgescheven, omdat slechts het eindresultaat werd beoordeeld. Sedert jaren was de Maatschappij gealarmeerd, had zich gewapend, in het vooruitzicht, dat de Staat het ziekenfondswezen zou regelen. Een staatscommissie, die de ziektebehandelingswet in ontwerp zal opstellen, wordt benoemd,

De regeering, in deze tijden toegankelijk voor en bereid den invloed te ondergaan van geluiden van buiten, benoemt daarin de vertegenwoordigers van de bij het ziekenfonds betrokken groepen der samenleving. De commissie wordt benoemd, *zonder één vertegenwoordiger der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst*. Noodlottig was deze gebeurtenis. Noodlottig was, afgezien van den knak in het aanzien der Maatschappij, het missen der gelegenheid, reeds bij den eersten opzet, dien invloed uit te oefenen, die bereikbaar was. Het heeft anders gekund, want, enkele weken daarna, toen het inmiddels benoemde hoofdbestuur een voorzitter had, die niet in Amsterdam, doch in den Haag wonend, den weg in de regeeringsbureaux kende, toen, maar ook eerst toen, werden de twee voorzitters der bijzondere organisaties er in benoemd, die reeds door het inmiddels afgetreden hoofdbestuur voorgedragen waren. De Maatschappij heeft de plaats en den invloed, die op dat gewichtig oogenblik bereikbaar was, verkregen, niet van Amsterdam uit, dat te ver lag, doch van den Haag uit.

Het is een hersenschim te meenen, dat als deze wet, waarin veel aan koninklijke besluiten wordt overgelaten, er nu weldra is, de Maatschappij bevrijd zal zijn van deze zorgen. Er zullen met, naar het tempo van den tijd, versneld tempo, en waarvoor de Maatschappij, niet jaren van voorbereiding gegund zullen zijn, meer wetten komen, die geneeskundige belangen raken. Er is er zelfs reeds één in werking, waaraan bij de voorbereiding minder aandacht door de artsen en het hoofdbestuur is geschonken, dan zij thans, naar ik vrees, blijken zal te verdienen. Wie overziet het arbeidsveld, in de invaliditeitswet ons niet slechts opengesteld, maar den behandelenden arts misschien ontnomen?

Een goed uitgerust bureau, met betrekkingen *in den Haag*, met een jurist, door-kneed in de geneeskundige toestanden hier, en in het buitenland, met de plicht en den tijd ook ongevráagde adviezen, statistieken, opstellen enz. uit te werken, met tot taak ook de altruïstische zijde der Maatschappij te behartigen, sociale geneeskunde, onderwijs, enz., met werkrachten van veelzijdige ontwikkeling, is noodig. Het hoofdbestuursvoorstel brengt kosten mee, misschien wel een vol procent van ons inkomen; ik ben overtuigd, dat alleen reeds het geldelijk voordeel er door aan de geneeskundigen langs directen en indirecten weg bezorgd, ettelijke malen grooter zal zijn.

Amsterdam, 8 Mei 1920.

H. K. DE HAAS.

II.

Eigenaardige wonderverhalen gaan er van mond tot mond over den geheimzinnigen fascineerenden invloed van SIKKEL's redenaarstalent. In de afdeling Rotterdam, waar, zooals waarschijnlijk overal, groote tegenzin tegen het voorstel B bestond, zou *na* de besprekingen met 78 tegen één stem blanco instemming ermee betuigd zijn. In Utrecht woonde ik iets overeenkomstigs bij — ook daar werd vóór de vergadering vrij hoonend en smalend over deze reorganisatieplannen gesproken... Gedurende de vergadering, die met aandacht naar de in vorm en woordenkeus onberispelijk schoone uiteenzetting van SIKKEL luisterde, zag men toehoorders met gelaatsuitdrukkingen, alsof men ze lauw water in de ooren goot. Na deze rede hoorde men getuigenissen als van bekeerden in een Leger-des-Heils-bijeenkomst.

....Mij dunkt dat hier een ernstige waarschuwing op haar plaats is. Het hoofdbestuur toont zelf in de eerste plaats, dat het prijs stelt op kritiek en nauwkeurig wikken en wegen van de voor- en nadeelen van zijn voorstel en wil zeker gaarne de tegenstanders door *argumenten* tot voorstanders zien gemaakt en is zelf even zeker bereid om, als men het kan overtuigen, dat het een slechten weg uitkiest ter ont-koming aan de moeilijkheden, waaraan dit voorstel zijn ontstaan dankt, bijtijds tot inkeer te komen; tot dergelijke onbegrijpelijke suggesties voelt het zich zeker aller-minst aangetrokken.

Zóó weinig vast stond deze verandering van inzicht bij een der aanwezigen, dat hij op hollen toon zijn bejammering uitsprak, dat er maar niet meteen gestemd kon worden; hij voelde zich blijkbaar niet in staat om, zelfs met behulp der aantekeningen